ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 20.10.2004
COM(2004) 701 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ

Ετοιμότητα και διαχείριση συνεπειών στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ 3

2. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ 3

2.1. Ο κοινοτικός μηχανισμός πολιτικής προστασίας 3

2.2. Ενίσχυση της ετοιμότητας μέσω της εκπαίδευσης και των ασκήσεων προσομοίωσης 4

2.3. Προσδιορισμός και αξιολόγηση των ικανοτήτων 5

3. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ 7

3.1. Η πρόκληση 7

3.2. Συνεργασία στον τομέα της υγειονομικής ασφάλειας 7

3.3. Ευαισθητοποίηση στις απειλές, ρυθμίσεις εντολής και ελέγχου: μηχανισμός ανταλλαγής πληροφοριών, διαβούλευσης και συντονισμού 7

3.4. Επιτήρηση και ανίχνευση: ικανότητα για απογραφή, ανίχνευση και εντοπισμό 8

3.5. Επέμβαση και αποκατάσταση: Βάση δεδομένων για τα αποθέματα φαρμάκων και τις υγειονομικές υπηρεσίες και διατάξεις σχετικά με την πρόσβαση στα φάρμακα, τους εμπειρογνώμονες, καθώς και άλλα ιατρικά προϊόντα και υποδομές 8

3.6. Πρόληψη και προστασία: απαγόρευση μετακίνησης παραγόντων και βιοασφάλεια 10

3.7. Βελτίωση της ετοιμότητας και της αντίδρασης 10

3.8. Διεθνής συνεργασία 11

4. ΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΑΧΕΩΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ 11

4.1. Υπάρχοντα συστήματα ταχέως συναγερμού της Επιτροπής σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης 11

4.2. Ενοποίηση των συστημάτων έκτακτης ανάγκης που διαχειρίζεται η Επιτροπή 12

4.3. Δίκτυο επιβολής του νόμου σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης 13

4.4. Δίκτυο συναγερμού για τις υποδομές κρίσιμης σημασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης 13

ΤΕΧΝΙΚΑ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ 14

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου 2004 ζήτησε από την Επιτροπή και το Συμβούλιο να αξιολογήσουν τις δυνατότητες των κρατών μελών όσον αφορά την πρόληψη και αντιμετώπιση τρομοκρατικών επιθέσεων και να προωθήσουν την υπάρχουσα συνεργασία στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Στην παρούσα ανακοίνωση γίνεται επισκόπηση των ενεργειών που προωθεί επί του παρόντος η Επιτροπή και προτείνονται πρόσθετα μέτρα για την ενίσχυση των υφιστάμενων νομικών μέσων και την εκτέλεση των εντολών που δόθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

2. ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

2.1. Ο κοινοτικός μηχανισμός πολιτικής προστασίας

Η αμοιβαία συνδρομή και η συλλογική δράση αποτελούν αμφότερες πολιτική επιταγή και πρακτική ανάγκη σε περίπτωση τρομοκρατικής επίθεσης. Τα σενάρια τρομοκρατικών επιθέσεων ενδέχεται να απαιτήσουν τη συμμετοχή πολλών διαφορετικών ομάδων επέμβασης, από τις παραδοσιακές δυνάμεις πολιτικής προστασίας έως τα πιο εξελιγμένα τεχνικά και επιστημονικά μέσα. Οι ικανότητες που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των συνεπειών των τρομοκρατικών επιθέσεων είναι πολύ πιθανό να υπερβαίνουν τις ικανότητες της πληγείσας χώρας. Μόνο η συλλογική δράση που βασίζεται στην αλληλεγγύη μπορεί να διασφαλίσει την έγκαιρη και κατάλληλη απάντηση σε όλα τα σενάρια τρομοκρατικών ενεργειών.

Η Επιτροπή, από την πλευρά της, είναι έτοιμη να βοηθήσει τα κράτη μέλη να υλοποιήσουν τη δέσμευση που ανέλαβαν για αλληλεγγύη μέσω του κοινοτικού μηχανισμού πολιτικής προστασίας. Ο κοινοτικός αυτός μηχανισμός ο οποίος θεσπίστηκε τον Οκτώβριο του 2001, εξελίχθηκε ταχέως σε καθοριστικό όργανο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Οι χώρες που συμμετέχουν στο μηχανισμό ανέρχονται συνολικά σε 30 (ΕΕ-25, Βουλγαρία, Ρουμανία, Ισλανδία, Λιχνενστάιν και Νορβηγία), ενώ και άλλες χώρες έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον συμμετοχής. Η Επιτροπή έχει συνεργαστεί στενά με τα κράτη μέλη για την ανάπτυξη σειράς δράσεων και νομικών μέσων που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ετοιμότητας και τη διευκόλυνση της αμοιβαίας συνδρομής σε περίπτωση μείζονος καταστροφής. Ένα ακόμη πιο σημαντικό στοιχείο είναι ότι ο μηχανισμός – τη συνδρομή του οποίου μπορεί να ζητήσει κάθε χώρα που έχει πληγεί από μείζονα καταστροφή - έχει πλέον παράσχει βοήθεια σε πραγματικό χρόνο σε διάφορες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης αποκτώντας έτσι εμπειρία που του παρέχει τη δυνατότητα να προχωρήσει στηριζόμενος σε αυτή.

Όταν μία χώρα πληγεί από καταστροφή, οι εθνικές αρχές της δύνανται να υποβάλλουν αίτημα παροχή βοήθειας στο κέντρο παρακολούθησης και πληροφοριών (MIC), το οποίο διαβιβάζει αμέσως το αίτημα στο δίκτυο εθνικών σημείων επαφής. Στη συνέχεια εναπόκειται στην κάθε χώρα να γνωστοποιήσει εάν είναι σε θέση να προσφέρει βοήθεια. Το MIC συγκεντρώνει τις απαντήσεις και η αιτούσα χώρα μπορεί να επιλέξει τους πόρους που χρειάζεται προκειμένου να συμπληρώσει τα δικά της μέσα. Το MIC δύναται επίσης να παράσχει τεχνική βοήθεια και να στείλει μικρές ομάδες εμπειρογνωμόνων προκειμένου να συντονίσουν τη βοήθεια ή να λειτουργήσουν ως σύνδεσμος με τις εθνικές αρχές ή τους διεθνείς οργανισμούς.

Το MIC συγκεντρώνει επίσης έγκυρες πληροφορίες για την υπό εξέλιξη κατάσταση έκτακτης ανάγκης ενώ παρέχει τακτικά επικαιροποιημένες πληροφορίες προς όλες τις συμμετέχουσες χώρες. Το 2004 τέθηκε σε εφαρμογή ένα κοινό σύστημα επικοινωνίας και πληροφοριών (CECIS) προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότερη ροή πληροφοριών σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Μέχρι σήμερα, το MIC έχει συντονίσει την ευρωπαϊκή βοήθεια σε θέματα πολιτικής προστασίας σε μια σειρά από φυσικές και ανθρωπογενείς καταστροφές. Κατά τα τελευταία δύο έτη, περισσότερες από 10 διαφορετικές χώρες έλαβαν ευρωπαϊκή βοήθεια στον τομέα της πολιτικής προστασίας η οποία δόθηκε μέσω του μηχανισμού. Τα είδη της βοήθειας που παρέχεται μέσω του MIC καλύπτουν όλο το φάσμα των παραδοσιακών δραστηριοτήτων πολιτικής προστασίας – στις οποίες περιλαμβάνονται η κατάσβεση πυρκαγιών, η παροχή ιατρικής βοήθειας, η αναζήτηση και η διάσωση – καθώς και πιο εξειδικευμένος εξοπλισμός ή τεχνογνωσία. Αντίστοιχη βοήθεια μπορεί να παρασχεθεί, κατόπιν αιτήματος, στην περίπτωση τρομοκρατικής επίθεσης. Η προστιθέμενη αξία από την ευρεία συνεργασία στο επίπεδο της ΕΕ γίνεται αισθητή όταν η κλίμακα της καταστροφής είναι τέτοια που υπερβαίνει τις εθνικές ικανότητες αντιμετώπισής της, ανεξαρτήτως αν πρόκειται για φυσική καταστροφή, τεχνολογικό ατύχημα ή τρομοκρατική απειλή.

Την ίδια μέρα που το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέδωσε τη δήλωση αλληλεγγύης, την 25η Μαρτίου 2004, η Επιτροπή διατύπωσε την πρόθεση και τη δέσμευσή της να ενισχύσει περαιτέρω τον κοινοτικό μηχανισμό πολιτικής προστασίας. Η ανακοίνωση για την ενίσχυση της ικανότητας πολιτικής προστασίας στην ΕΕ προσδιορίζει τους ακόλουθους προς βελτίωση τομείς:

- καλύτερος συντονισμός και επικοινωνία,
- διαλειτουργικότητα του τεχνικού εξοπλισμού, περιλαμβανομένης της διαλειτουργικότητας μεταξύ εξοπλισμού για πολιτική – στρατιωτική χρήση,
- κοινά διακριτικά σήματα για τις ομάδες επέμβασης που θα ενισχύσουν την προβολή της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης,
- ανεύρεση των μέσων για τη χρηματοδότηση της μεταφοράς του εξοπλισμού και των ομάδων στην περίπτωση καταστροφής.

Η Επιτροπή δεσμεύεται να βελτιώσει περαιτέρω το σύστημα αμοιβαίας συνδρομής σύμφωνα με τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές. Ωστόσο, για λόγους αποτελεσματικότητας, καθεμία από τις εν λόγω προτάσεις χρειάζεται την πλήρη στήριξη των κρατών μελών.

2.2. Ενίσχυση της ετοιμότητας μέσω της εκπαίδευσης και των ασκήσεων προσομοίωσης

Η εκπαίδευση αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για την ετοιμότητα και την ικανότητα αντίδρασης σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ο κοινοτικός μηχανισμός πολιτικής προστασίας έχει επενδύσει σημαντικό έργο για τον σχεδιασμό και την εκτέλεση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για τους εθνικούς εμπειρογνώμονες και τους αρχηγούς ομάδων. Το πρόγραμμα το απαρτίζουν σήμερα τρία συστατικά στοιχεία: εκπαίδευση, ασκήσεις προσομοίωσης και σύστημα ανταλλαγής εμπειρογνωμόνων.

Το κοινό-στόχος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι οι επικεφαλής εθνικών ομάδων, οι αξιωματικοί συνδέσμου και οι εμπειρογνώμονες σε θέματα τεχνικά, αξιολόγησης και συντονισμού που είναι επιλέξιμοι να συμμετάσχουν σε ευρωπαϊκές επεμβάσεις παροχής βοήθειας εκτός της χώρας τους. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχει καταρτιστεί προσεκτικά ώστε να καλύπτει όλες τις γνώσεις και τα προσόντα που απαιτούνται για την αποτελεσματική συμβολή σε τέτοιες επεμβάσεις. Η εκπαίδευση η οποία διαρκεί μια εβδομάδα συμβάλλει στην ανάπτυξη διαδραστικής σχέσης μεταξύ των συμμετεχόντων για την προώθηση ανταλλαγής πληροφοριών και γνώσεων σχετικά με την προσέγγιση των θεμάτων πολιτικής προστασίας από τις άλλες χώρες.

Ο πρώτος κύκλος εκπαίδευσης ολοκληρώθηκε με επιτυχία. Εκπαιδεύτηκαν περισσότεροι από 200 εθνικοί εμπειρογνώμονες και επικεφαλής ομάδων. Η Επιτροπή θα συνεχίσει και όπου χρειάζεται θα εντείνει τις προσπάθειές της στον εν λόγω τομέα. Ένας δεύτερος κύκλος εκπαίδευσης ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2004.

Η Επιτροπή προτίθεται επιπλέον να διοργανώσει ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για επιλεγμένα θέματα. Τα προγράμματα αυτά ενδέχεται να περιλαμβάνουν εκπαίδευση σε θέματα σχετικά με τρομοκρατικές επιθέσεις, όπως η ψυχολογική και ψυχοκοινωνική μέριμνα για τα θύματα και τους φορείς επέμβασης που κινούνται σε μολυσμένο περιβάλλον, κλπ. Οι ασκήσεις προσομοιώσεις είναι σημαντικές για τη θέσπιση και διατήρηση ενός αποτελεσματικού και αποδοτικού συστήματος αντίδρασης ικανού να αντιμετωπίσει απειλές για τη δημόσια ασφάλεια. Οι ασκήσεις αυτές παρέχουν τη δυνατότητα στους φορείς πρώτης παρέμβασης να ασκήσουν τις δεξιότητές τους σε ένα ρεαλιστικό σενάριο ενώ δημιουργούν μαθησιακές καταστάσεις σε τόσο πολυσύνθετο επίπεδο που δεν μπορεί να επιτευχθεί κατά τα εκπαιδευτικά προγράμματα. Για τους υπεύθυνους διαχείρισης του συστήματος, οι εν λόγω ασκήσεις αντιπροσωπεύουν μοναδική ευκαιρία για τον έλεγχο και την αξιολόγηση διαδικασιών, την επισήμανση προβλημάτων και την αξιοποίηση της εμπειρίας του παρελθόντος.

Στο ευρωπαϊκό επίπεδο, η Επιτροπή έχει χρηματοδοτήσει από το 2002 τη διοργάνωση 8 μεγάλων ασκήσεων προσομοίωσης στις οποίες συμμετείχαν ομάδες και εμπειρογνώμονες από πολλά κράτη μέλη. Οι ασκήσεις αυτές διεξάγονται στο πλαίσιο του κοινοτικού μηχανισμού.

Τρεις ασκήσεις είχαν ειδικά σχεδιαστεί για τα σενάρια τρομοκρατίας: η άσκηση Euratox (Γαλλία) τον Οκτώβριο του 2002, η άσκηση Common Cause (Δανία) τον Οκτώβριο του 2002 και η άσκηση EU Response (Βέλγιο) τον Ιανουάριο του 2003.

Στο πλαίσιο του συστήματος ανταλλαγής εμπειρογνωμόνων, οι εθνικοί εμπειρογνώμονες έχουν την ευκαιρία να εργαστούν για περιορισμένη χρονική περίοδο σε κάποιο άλλο κράτος μέλος. Το σύστημα έχει σχεδιαστεί κατά τρόπο ώστε να προωθείται η ανταλλαγή γνώσεων και εμπειρογνωμοσύνης και να διασφαλίζεται ότι όλα τα κράτη μέλη μπορούν να επωφεληθούν από την εν λόγω βάση συλλογικών γνώσεων.

2.3. Προσδιορισμός και αξιολόγηση των ικανοτήτων

Οι τρομοκράτες θα εξακολουθήσουν να ξεσκεπάζουν και να εκμεταλλεύονται τις αδυναμίες μας. Σε περίπτωση επίθεσης όταν δεν λειτουργεί η πρόληψη και η αποτροπή, μόνο ένα καλά οργανωμένο και αποτελεσματικό σύστημα αντίδρασης μπορεί να εγγυηθεί την ταχεία αποκατάσταση της ομαλότητας. Αυτό όμως προϋποθέτει αυξημένη έμφαση στην ετοιμότητα σε όλα τα επίπεδα για την αντιμετώπιση τρομοκρατικών απειλών. Ανταποκρινόμενη σε αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέπτυξε σειρά δραστηριοτήτων και μέσων που στοχεύουν στον

προσδιορισμό και την αξιολόγηση των ικανοτήτων πολιτικής προστασίας που διατίθενται για παροχή βοήθειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ένας τρόπος ενίσχυσης της ετοιμότητας είναι η συγκέντρωση πληροφοριών. Τα αξιόπιστα και αναλυτικά στοιχεία για τα μέσα και τις ικανότητες για παροχή βοήθειας σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα διευκολύνουν τον προγραμματισμό και μπορούν μακροπρόθεσμα να εξασφαλίσουν μια πιο ορθολογική χρησιμοποίηση των περιορισμένων πόρων. Στην απόφαση του Συμβουλίου για τη σύσταση του κοινοτικού μηχανισμού αναγνωρίζεται η ανάγκη αυτή και ζητείται από τα κράτη μέλη να θέσουν στη διάθεση του κοινοτικού μηχανισμού τις πληροφορίες σχετικά με τις ομάδες και τους εμπειρογνώμονες στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Οι πληροφορίες που διαβιβάζονται από τα κράτη μέλη καταχωρούνται στη βάση δεδομένων της Επιτροπής για την πολιτική προστασία. Η προαναφερόμενη ανακοίνωση της Επιτροπής για την ενίσχυση της ικανότητας πολιτικής προστασίας στην ΕΕ επισημαίνει ορισμένα κενά στην πληροφόρηση και καλεί τα κράτη μέλη να υποβάλουν πιο αναλυτικά στοιχεία προκειμένου να συμβάλουν στον καλύτερο προγραμματισμό και στην ετοιμότητα.

Το 2003, ανατέθηκε στην στρατιωτική επιτροπή της ΕΕ να δημιουργήσει βάση δεδομένων για τις στρατιωτικές υποδομές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την προστασία των αμάχων από τρομοκρατικές επιθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιθέσεων με χημικά, βιολογικά, ραδιολογικά και πυρηνικά μέσα (ΧΒΡΠ). Το 2004, το περιεχόμενο της στρατιωτικής βάσης δεδομένων τέθηκε στη διάθεση του κοινοτικού μηχανισμού προκειμένου να ενισχυθεί η συνολική του ικανότητα αντίδρασης.

Ανταποκρινόμενη στις εντολές του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου, η Επιτροπή ξεκίνησε νέα διαδικασία για την αξιολόγηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο των διαθέσιμων μέσων πολιτικής προστασίας για την παροχή βοήθειας σε χώρες που πλήττονται από μείζονα τρομοκρατική επίθεση. Η άσκηση αυτή δεν αποσκοπεί στη ρεαλιστική καταγραφή όλων των διαθέσιμων εθνικών πόρων για την πολιτική προστασία στις συμμετέχουσες χώρες, αλλά εστιάζεται κυρίως στον εξοπλισμό και στα μέσα που θα μπορούσαν να διατεθούν για την παροχή βοήθειας σε άλλες χώρες σε περίπτωση μείζονος τρομοκρατικής επίθεσης.

Η Επιτροπή υιοθέτησε προσέγγιση βασισμένη σε σενάριο προκειμένου να προσδιορίσει τις ανάγκες για παροχή βοήθειας σε επίπεδο ΕΕ καθώς και τους διαθέσιμους πόρους για τέτοιες επεμβάσεις παροχής βοήθειας. Με τη βοήθεια εθνικών εμπειρογνωμόνων, η Επιτροπή εκπόνησε περιορισμένο αριθμό σεναρίων για την αντιμετώπιση τρομοκρατικών επιθέσεων. Με βάση τα σενάρια αυτά, η Επιτροπή κατάρτισε ενοποιημένο κατάλογο για τον εξοπλισμό και τα μέσα πολιτικής προστασίας που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των συνεπειών μειζόνων τρομοκρατικών επιθέσεων στην Ευρώπη. Η Επιτροπή εκπόνησε πλήρες ερωτηματολόγιο που εστιάζεται τόσο σε ποσοτικές όσο και σε ποιοτικές πληροφορίες και στις 17 Αυγούστου 2004 ζήτησε από τις 30 χώρες που συμμετέχουν στον κοινοτικό μηχανισμό να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με τη βοήθεια στον τομέα της πολιτικής προστασίας που θα ήταν έκαστη σε θέση να παράσχει στο πλαίσιο καθενός από τα εν λόγω σενάρια. Εν τω μεταξύ, το στρατιωτικό επιτελείο της ΕΕ ξεκίνησε την αναβάθμιση της στρατιωτικής βάσης δεδομένων χρησιμοποιώντας τον ενοποιημένο κατάλογο και το ερωτηματολόγιο που εκπόνησε η Επιτροπή.

Η Επιτροπή, αφού παραλάβει τις πληροφορίες θα τις ενοποιήσει και θα ξεκινήσει τη σύνταξη εμπιστευτικής έκθεσης στην οποία θα αξιολογεί τα διαθέσιμα σε ευρωπαϊκό επίπεδο μέσα για την παροχή βοήθειας σε χώρες που πλήττονται από μείζονες τρομοκρατικές επιθέσεις. Η έκθεση αυτή θα υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Δεκεμβρίου. Η έκθεση θα μπορούσε να αποτελέσει ένα μοναδικό μέσο πολιτικής για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα

κράτη μέλη, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να ενισχύσουν περαιτέρω το πλαίσιο πολιτικής προστασίας στην Ευρώπη και να εδραιώσουν τις δεσμεύσεις αλληλεγγύης που ανέλαβαν.

Μέχρι σήμερα, μόνο ορισμένα από τα κράτη μέλη έχουν ανταποκριθεί διαβιβάζοντας τις κατάλληλες πληροφορίες. Όλα τα κράτη μέλη πρέπει να συμμετάσχουν πλήρως προκειμένου να αποκτήσει η Ένωση μια σαφή εικόνα για τις ικανότητες αντίδρασης που διαθέτει και να μπορέσει να αναλάβει τις ευθύνες της δυνάμει της ρήτρας αλληλεγγύης.

3. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

3.1. Η πρόκληση

Τα επεισόδια και οι τρομοκρατικές επιθέσεις με εκρηκτικά, χημικές και βιολογικές ουσίες μπορούν να προκαλέσουν τεράστια αναστάτωση και να αποβούν ιδιαίτερα δαπανηρά ακόμη και αν δεν έχουν ως συνέπεια θανάτους ή ακρωτηριασμούς και δεν περιλαμβάνουν φορείς απεριόριστων καταστροφών όπως η ευλογιά οι οποίοι συνεχίζουν να μεταδίδονται εάν δεν ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα αντιμετώπισής τους. Η δράση στον τομέα της υγείας προορίζεται να καλύψει όλο το φάσμα των δραστηριοτήτων, από την αξιολόγηση των κινδύνων μέσω της ανίχνευσης ή του αποκλεισμού της ύπαρξης βιολογικών, χημικών ή ραδιενεργών παραγόντων σε συσκευασίες, περιβαλλοντικά στοιχεία ή ανθρώπους, ζώα ή φυτά, και της κοινοποίησης των κινδύνων μεταξύ των υγειονομικών αρχών, των επαγγελματιών του τομέα της υγείας και του κοινού, έως τη διαχείριση κινδύνων που περιλαμβάνουν τη θέσπιση ή εφαρμογή μέτρων καταπολέμησης μεταξύ των οποίων ταξιδιωτικές οδηγίες, ελέγχους και ανίχνευση των επαφών, εμβολιασμούς, διαχείριση των θεραπευτικών μέσων και των θεραπειών, απολύμανση, διαλογή σε μαζικά ατυχήματα, απομόνωση, καραντίνα, απαγόρευση μετακινήσεων και της πρόσβασης σε εγκαταστάσεις και τη διάθεση αποβλήτων.

3.2. Συνεργασία στον τομέα της υγειονομικής ασφάλειας

Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή εργάζονται από κοινού για να εξασφαλίσουν επαρκή εξοπλισμό και μέσα και να βελτιώσουν την ετοιμότητα και τη δυνατότητα αντίδρασης στον τομέα της υγείας σε κάθε συμβάν, ανεξαρτήτως προέλευσης. Τον Νοέμβριο του 2001 συμφώνησαν σε ένα πρόγραμμα υγειονομικής ασφάλειας το οποίο αποτέλεσε το αντικείμενο της ανακοίνωσης της Επιτροπής COM(2003) 320 της 2ας Ιουνίου 2003.

3.3. Ευαισθητοποίηση στις απειλές, ρυθμίσεις εντολής και ελέγχου: μηχανισμός ανταλλαγής πληροφοριών, διαβούλευσης και συντονισμού

Το μέσο για τον συντονισμό του τομέα της υγειονομικής ασφάλειας στην ΕΕ είναι η επιτροπή υγειονομικής ασφάλειας που συστάθηκε το Νοέμβριο του 2001 από τους υπουργούς υγείας και τον αρμόδιο για θέματα υγείας και προστασίας του καταναλωτή επίτροπο. Η επιτροπή αυτή συμβάλλει στην ανταλλαγή πληροφοριών για απειλές που έχουν σχέση με την υγεία, συντονίζει την ετοιμότητα σε θέματα υγείας καθώς και τα σχέδια απόκρισης σε επείγουσες καταστάσεις και τις στρατηγικές διαχείρισης κρίσεων, σημαίνει συναγερμό και επικοινωνεί ταχέως σε περίπτωση σχετικών με την υγεία συμβάντων που ενδιαφέρουν την ΕΕ, παρέχει συμβουλές για τη διαχείριση των κινδύνων και διευκολύνει και στηρίζει την εκπαίδευση και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών και εμπειρίας.

Ένα ασφαλές σύστημα ταχέως συναγερμού (RAS-BICHAT) που λειτουργεί σε 24ωρη βάση επτά ημέρες την εβδομάδα, συνδέει την Επιτροπή και τα μέλη της επιτροπής για την

ασφάλεια της υγείας με τα σημεία επαφής στις αρμόδιες εθνικές αρχές. Το σύστημα αυτό συμπληρώνει το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης και αντίδρασης (EWRS) το οποίο θεσπίστηκε με την απόφαση της Επιτροπής 2000/57/ΕΚ της 22 Δεκεμβρίου 1999 για την επίσημη κοινοποίηση επιδημιών και τη διαβούλευση και τον συντονισμό μέτρων καταπολέμησης δυνάμει της απόφασης αριθ. 2119/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Αμφότερα τα συστήματα αυτά συνδέονται με κατάλληλες επιχειρησιακές διαδικασίες με όλα τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης της ΕΕ στον τομέα της υγείας και με συστήματα που επεξεργάζονται και συνοψίζουν πληροφορίες που διατίθενται μέσω ειδησεογραφικών πρακτορείων, με άλλα μέσα ενημέρωσης και ειδικευμένες πηγές στο World Wide Web προκειμένου να παράσχουν έγκαιρη προειδοποίηση για απειλητικά γεγονότα.

Τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης και ο συντονισμός των μέτρων που διασφαλίζεται από αυτόν τον φορέα συνεργασίας για την προστασία της υγείας έχουν εφαρμογή σε ευρεία κλίμακα γεγονότων, από απλά συμβάντα και απειλές όπως η κοινοποίηση αποστολής επισφαλών τροφίμων και η αποστολή ύποπτων επιστολών, έως τα μαζικά ατυχήματα και την απαγόρευση της μετακίνησης που συνεπάγονται ενδεχομένως την ανάπτυξη σημαντικών δυνάμεων επιβολής του νόμου, της ασφάλειας ή και στρατιωτικών.

3.4. Επιτήρηση και ανίχνευση: ικανότητα για απογραφή, ανίχνευση και εντοπισμό

Οι βιολογικοί παράγοντες έχουν καταταχθεί κατά σειρά προτεραιότητας βάσει ορισμένων κριτηρίων, όπως η μολυσματικότητα, η λοιμογόνος ικανότητα, η εμμονή στο περιβάλλον, η ευκολία χειρισμού και διάδοσης και η ύπαρξη μέσων άμυνας για την παύση της εξάπλωσής τους και την εξουδετέρωση των αποτελεσμάτων τους.

Υπάρχουν επτά εργαστήρια σε πέντε κράτη μέλη της ΕΕ που είναι κατάλληλα για τον χειρισμό και τον εντοπισμό παραγόντων υψηλού κινδύνου όπως οι ιοί αιμορραγικών πυρετών ή ιών ευλογιάς, στα δείγματα που λαμβάνονται προς μικροβιολογική ανάλυση (εργαστήρια με ασφάλεια επιπέδου 4). Αυτά τα εργαστήρια δικτυώθηκαν έτσι ώστε να μπορούν να παρέχουν υπηρεσίες διαγνωστικής – με εξασφάλιση της ποιότητας – στο σύνολο των κρατών μελών, να εξασφαλίζουν εφημερία επτά ημερών στις επτά και 24 ωρών το 24ωρο, να επικοινωνούν ταχέως με τις κρατικές αρχές και την Επιτροπή και να οργανώνουν τεστ και ασκήσεις, κατάρτιση και ανάπτυξη δεξιοτήτων.

Η Επιτροπή, για να ενισχύσει τη βιοασφάλεια, έθεσε από τον Ιούνιο του 2003 σε υποχρεωτικούς ελέγχους τον *Bacillus anthracis* (για τον άνθρακα), *Franciscella tularensis* (για την τουραλεμία), *Coxiella burnetii* (για τον πυρετό Q), και τον ιό *Variola major* (για την ευλογιά) με την προσθήκη τους στους κοινοτικούς καταλόγους ειδικών παραγόντων και με τη διατύπωση ορισμών των κρουσμάτων για τους παράγοντες αυτούς στην απόφαση της Επιτροπής 2003/534/ΕΚ της 17ης Ιουλίου 2003. Επιπλέον, για να προσδιοριστεί ένα ενιαίο μέσο και να καταταγούν κατά προτεραιότητα οι ενέργειες στον τομέα της ασφάλειας για την υγεία, εκπονήθηκε σχέδιο και αλγόριθμος για τη λήψη αποφάσεων προς χρήση από τις αρμόδιες εθνικές αρχές της ΕΕ.

3.5. Επέμβαση και αποκατάσταση: Βάση δεδομένων για τα αποθέματα φαρμάκων και τις υγειονομικές υπηρεσίες και διατάξεις σχετικά με την πρόσβαση στα φάρμακα, τους εμπειρογνώμονες, καθώς και άλλα ιατρικά προϊόντα και υποδομές

Στην ΕΕ δεν υπάρχουν εγκεκριμένα εμβόλια κατά παθογόνων παραγόντων όπως η ευλογιά ή η πανώλη. Τα εγκεκριμένα εμβόλια κατά του άνθρακα δεν διατίθενται ευρέως. Έχει

αξιοποιηθεί η ευκαιρία που παρουσιάστηκε με την πρόσφατη αναθεώρηση της φαρμακευτικής νομοθεσίας της ΕΕ προκειμένου να εισαχθούν τροποποιήσεις που επιτρέπουν τη διανομή και τη συνταγογράφηση μη εγκεκριμένων στην αγορά φαρμάκων υπό τους κατάλληλους όρους ανάληψης ευθύνης.

Από την ανάλυση των δυνατοτήτων στον τομέα των αντιβιοτικών προέκυψε ότι είναι πιθανή η επάρκεια της προσφοράς για την κάλυψη της ζήτησης σε όλες καταστάσεις που μπορούν να προβλεφθούν. Έχουν συγκεντρωθεί και κοινοποιηθεί πληροφορίες, σε εμπιστευτικό πλαίσιο, σχετικά με τα αποθέματα που υπάρχουν στα κράτη μέλη σε εμβόλια, αντιβιοτικά, αντίδοτα και ιοκτόνα κατά των βιολογικών παραγόντων και υπήρξε συναίνεση όσον αφορά τις γενικές πληροφορίες που πρέπει να συγκεντρωθούν σχετικά με τους ιατρικούς πόρους για την αμοιβαία συνδρομή σε καταστροφικές ιατρικές καταστάσεις. Τα περισσότερα κράτη μέλη διαθέτουν ήδη ή βρίσκονται στο στάδιο της απόκτησης αποθεμάτων του εμβολίου της ευλογιάς. Δεν υπάρχει επαρκές απόθεμα ανοσοσφαιρίνων για την αντιμετώπιση σοβαρών αντιδράσεων στα εμβόλια. Από μελέτη της Επιτροπής σχετικά με την αραίωση των υπαρχόντων εμβολίων ευλογιάς προέκυψε ότι σε κατάσταση επείγουσας ανάγκης θα ανέκυπταν προβλήματα. Οι ενέργειες εστιάζονται σήμερα στην ανάπτυξη ασφαλέστερων εμβολίων και στη χάραξη στρατηγικών εμβολιασμού, περιλαμβανομένης της πανδημίας γρίπης. Μετά από αίτημα της Επιτροπής, εκδόθηκαν κατευθυντήριες γραμμές από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Αξιολόγησης των Φαρμακευτικών Προϊόντων σχετικά με τη χρήση των φαρμάκων κατά ενδεχόμενων παθογενών παραγόντων και την ανάπτυξη εμβολίων κατά της ευλογιάς που παράγονται από τον ιό του εμβολίου.

Οι κλινικοί προσανατολισμοί για την αναγνώριση και την αντιμετώπιση περιπτώσεων ασθενειών που οφείλονται σε παθογόνους παράγοντες δυνάμενους να χρησιμοποιηθούν σε σκόπιμες απελευθερώσεις έχουν αναπτυχθεί και εκδοθεί στη βάση συναίνεσης και διαδικασίας αναθεώρησης από εμπειρογνώμονες και αφορούν την *ασθένεια του άνθρακα, την ευλογιά την αλλαντίαση, την πανώλη, την τουραλεμία, τους ιούς των αιμορραγικών πυρετών, τη βρουκέλωση, τον πυρετό Q, τους ιούς της εγκεφαλίτιδας, τη μάλιδα και το μαλοειδές*.

Όσον αφορά την τρομοκρατία με χημικούς παράγοντες, έχουν συνταχθεί διάφοροι κατάλογοι χημικών παραγόντων με στόχο το σχηματισμό ομάδων ουσιών που απαιτούν την ίδια προσέγγιση στο ιατρικό πεδίο και από άποψη δημόσιας υγείας. Επανεξετάστηκαν οι κλινικές και τοξικολογικές πτυχές ενώ τα δεδομένα που προέκυψαν από έρευνα σχετικά με τα κέντρα δηλητηριάσεων που πραγματοποιήθηκε από την Επιτροπή, χρησιμοποιήθηκαν για την κατάρτιση καταλόγου των εμπειρογνωμόνων στην ΕΕ στο κλινικό πεδίο και σχετικά με τα εργαστήρια. Θα συσταθεί δίκτυο κέντρων αντιμετώπισης των χημικών παραγόντων το οποίο θα αναφέρει τα συμβάντα που ενδιαφέρουν την ΕΕ και θα παρέχει συμβουλές για τα μέτρα α αντιμετώπισής τους. Τέλος, κατευθυντήριες γραμμές για τη χρήση των αντιδότων και των φαρμακευτικών προϊόντων όσον αφορά τους χημικούς παράγοντες εκδόθηκαν από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό για την Αξιολόγηση των Φαρμακευτικών Προϊόντων και στη συνέχεια δημοσιεύθηκαν.

Η γνώση σχετικά με τους βιολογικούς παράγοντες τρομοκρατίας και τις αντίστοιχες ασθένειες καθώς και η κλινική και επιδημιολογική τους διαχείριση και οι σχετικές εργαστηριακές αναλύσεις είναι περιορισμένες και για το λόγο αυτό επιδιώχθηκε η αναζήτηση των εμπειρογνωμόνων του τομέα αυτού στην ΕΕ και η καταχώρισή τους σε ευρετήριο που διαχειρίζονται από κοινού οι αρχές των κρατών μελών. Οι εμπειρογνώμονες υποδείχθηκαν από την επιτροπή ασφάλειας στον τομέα της υγείας σύμφωνα με τα κριτήρια που αφορούν τα προσόντα, την εμπειρία και την ετοιμότητα για μετακινήσεις.

3.6. Πρόληψη και προστασία: απαγόρευση μετακίνησης παραγόντων και βιοασφάλεια

Η ΕΕ διαθέτει αυστηρό κανονιστικό πλαίσιο για την καταχώριση παραγόντων και υλικού ΧΒΡΠ. Οι οδηγίες για τους βιολογικούς και χημικούς παράγοντες που προορίζονται για τη διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία, έχουν θεσπίσει από το 1990 υποχρεώσεις όσον αφορά την κατοχή, αποθήκευση, διακίνηση και χρησιμοποίηση των παραγόντων αυτών σε όλους τους χώρους εργασίας, περιλαμβανομένων των εργαστηρίων, των ερευνητικών και ακαδημαϊκών ινστιτούτων, των νοσοκομείων κλπ. Οι οδηγίες αυτές προβλέπουν επίσης τα κατάλληλα προσόντα και την εγγραφή σε καταλόγους όλων όσων συμμετέχουν στις ανωτέρω επιχειρήσεις. Υπάρχουν αυστηροί όροι για την καταχώριση και τον χειρισμό ραδιενεργών ουσιών σε μια σειρά από οδηγίες σχετικά με την ακτινοπροστασία του κοινού και των εργαζομένων από την ιονίζουσα ακτινοβολία. Αυστηροί όροι και διασφαλίσεις εφαρμόζονται επίσης στην επισιτιστική ασφάλεια και στον κτηνιατρικό και φυτοϋγειονομικό τομέα. Για τον έλεγχο των εξαγωγών ειδών και τεχνολογίας διπλής χρήσης ισχύει υποχρεωτικό καθεστώς που προβλέπει καταλόγους ακτινολογικών, πυρηνικών, βιολογικών και χημικών παραγόντων για τους οποίους εφαρμόζονται αυστηρές διατάξεις που συνδέονται με τα διεθνή καθεστώτα μη διάδοσης και τους διακανονισμούς ελέγχου των εξαγωγών.

3.7. Βελτίωση της ετοιμότητας και της αντίδρασης

Ο σχεδιασμός της ετοιμότητας και της αντίδρασης αποτελεί βασική προτεραιότητα στην ΕΕ. Ο κύριος στόχος είναι να καταστούν συμβατά και διαλειτουργικά τα μέτρα αντιμετώπισης που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη. Για τον σκοπό αυτό καταρτίστηκε κατάλογος των εθνικών σχεδίων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας. Το 2005 θα διεξαχθούν ασκήσεις αξιολόγησης σχετικά με την ευλογιά και την πανδημική γρίπη προκειμένου να αξιολογηθούν οι επικοινωνίες και η συμβατότητα των εθνικών σχεδίων. Η Επιτροπή εξέδωσε έγγραφο εργασίας τον Μάρτιο του 2004 που περιλαμβάνει το σχέδιό της για την ετοιμότητα της Κοινότητας και σχέδιο αντίδρασης για την πανδημική γρίπη. Επί του παρόντος προετοιμάζει γενικό σχέδιο αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας για την ΕΕ.

Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή αναπτύσσουν μοντέλα πρόβλεψης σχετικά με την εξέλιξη της ασθένειας και τη διασπορά των παραγόντων με βάση διάφορα σενάρια και ποικίλες ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες για τις μετακινήσεις των ατόμων, τις κοινωνικές συνήθειες, διάφορες γεωγραφικές, μετεωρολογικές συνθήκες και συνθήκες μεταφορών και υπηρεσιών καθώς και για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των ειδικών μέτρων υγειονομικής προστασίας, όπως είναι η καραντίνα και οι μαζικοί εμβολιασμοί. Οι δραστηριότητες αυτές υποστηρίζονται από την Κοινότητα με συγχρηματοδότηση η οποία παρέχεται στο πλαίσιο του προγράμματος δημόσιας υγείας 2003-2008.

Έχει αναπτυχθεί εκπαιδευτικό πρόγραμμα με δύο πτυχές: κατά πρώτο λόγο, την κατάρτιση στον τομέα των ερευνών για τις επιδημικές εξάρσεις μεταδοτικών ασθενειών (EPIET), η οποία συγχρηματοδοτείται από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη και παρέχει τη δυνατότητα ευέλικτης διαβίβασης της εμπειρογνωμοσύνης εντός και εκτός της ΕΕ. Κατά δεύτερο λόγο, κατάρτιση και παραγωγή υλικού στον τομέα της επιδημιολογίας από εγκληματολογική σκοπιά που προετοιμάστηκε σε συνεργασία με την Europol προκειμένου να καταρτιστούν από κοινού οι εκπαιδευτές των κρατών μελών που προέρχονται από υπηρεσίες επιβολής του νόμου και από επιδημιολογικές υπηρεσίες του τομέα.

Το μελλοντικό κέντρο πρόληψης και ελέγχου νόσων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (η ίδρυση του οποίου αποφασίστηκε την 21η Απριλίου 2004 από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο μετά από πρόταση της Επιτροπής) θα αποτελέσει κεντρικό φορέα για την παροχή συμβουλών στα κράτη μέλη και στα όργανα της ΕΕ καθώς και για την εφαρμογή ενεργειών επιτήρησης και αντίδρασης στον τομέα της υγειονομικής ασφάλειας.

3.8. Διεθνής συνεργασία

Η πρωτοβουλία δράσης για την παγκόσμια υγειονομική ασφάλεια αποφασίστηκε από τους υπουργούς υγείας της G7, του Μεξικού και από τον Επίτροπο Byrne στην Οτάβα, στις 7 Νοεμβρίου 2001 με στόχους παρόμοιους με εκείνους της συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ. Τα μέρη που συμμετείχαν στην πρωτοβουλία εκπόνησαν κλίμακα ατυχημάτων για την κοινοποίηση του κινδύνου και αλγορίθμους για την αντίδραση σε διάφορα σενάρια. Επίσης οργανώθηκε κατάρτιση όσον αφορά τα μέτρα καταπολέμησης της ευλογιάς και την απομόνωση των ασθενών, διεξάγονται έλεγχοι μεταξύ των εργαστηρίων στο πλαίσιο της συνεργασίας των εργαστηρίων ενώ μέσω ενός ειδικού δικτύου έχει θεσπιστεί η κοινοποίηση και η συνεργασία σε σχέση με τους κινδύνους. Έχει ξεκινήσει η συνεργασία όσον αφορά τις τεχνικές επιτοπίων ερευνών, τα συμβάντα που συνδέονται με χημικούς παράγοντες και τον προγραμματισμό όσον αφορά τον ιό της γρίπης, ενώ τον Σεπτέμβριο του 2003 διεξήχθη άσκηση αξιολόγησης του σχεδίου καταπολέμησης της ευλογιάς (Global Mercury). Η Επιτροπή διευθύνει τη συνεργασία όσον αφορά τη βιοασφάλεια και την έρευνα στον τομέα αυτό. Οι υπουργοί και ο Επίτροπος συναντώνται τακτικά για να εξετάσουν την πρόοδο που έχει σημειωθεί.

Η Επιτροπή συνεργάζεται με τον ΠΟΥ σε δραστηριότητες που αφορούν τη βιοτρομοκρατία, κατά πρώτο λόγο, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας της Οτάβα και κατά δεύτερο λόγο στο πλαίσιο πρωτοβουλιών που αναπτύσσονται από τον ΠΟΥ για τη βελτίωση των δραστηριοτήτων του δικτύου αντίδρασης για τις επιδημικές εξάρσεις παγκόσμιας εμβέλειας (Global Outbreak and Response Network).

4. ΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΤΑΧΕΩΣ ΣΥΝΑΓΕΡΜΟΥ ΣΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

4.1. Υπάρχοντα συστήματα ταχέως συναγερμού της Επιτροπής σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης

Η Επιτροπή έχει αναπτύξει επιχειρησιακή ικανότητα προκειμένου να συμμετάσχει στην αντίδραση σε ευρύ φάσμα καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Αυτό οδήγησε στη δημιουργία πολλών συστημάτων ταχείας αντίδρασης (RAS), όπως το MIC (Κέντρο Παρακολούθησης και Ενημέρωσης, για τη διευκόλυνση και στήριξη της αμοιβαίας συνδρομής μεταξύ των συμμετεχόντων χωρών), το σύστημα ECURIE (σε περίπτωση εκτάκτου κινδύνου από ακτινοβολίες), BICHAT (για βιολογικές και χημικές επιθέσεις και απειλές), RAPEX (υγεία και ασφάλεια των καταναλωτών – πτυχές που δεν αφορούν τα τρόφιμα), RASFF (υγεία των καταναλωτών σε σχέση με τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές), EWRS (μεταδοτικές ασθένειες), EUROPHYT (φυτοϋγειονομικό δίκτυο: παρακράτηση οργανισμών επιβλαβών για τα φυτά), SHIFT (κτηνιατρικοί έλεγχοι σε εισαγωγές του κτηνιατρικού τομέα) και ADNS (υγεία των ζώων).

Το κάθε ένα από τα δίκτυα αυτά αποτελείται συνήθως από δίκτυο ανταλλαγής πληροφοριών στο οποίο μπορούν να γίνουν κοινοποιήσεις σε 24ωρη βάση γεγονός που επιτρέπει να ληφθεί

και να κηρυχθεί συναγερμός και να κυκλοφορήσουν οι πληροφορίες μεταξύ των κρατών μελών και των συνδεδεμένων χωρών ή του κέντρου έκτακτης παρέμβασης του ΙΑΕΑ (Διεθνής Οργανισμός Ατομικής Ενέργειας). Παρόλο που το ακριβές πεδίο εφαρμογής, οι διαδικασίες και οι στόχοι του καθενός από τα συστήματα αυτά διαφέρουν, όλα αποσκοπούν στην ταχεία και αποτελεσματική αντίδραση για την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων ανάγκης. Τα υπάρχοντα δίκτυα και συστήματα συναγερμού διαθέτουν εξαίρετο ιστορικό και έχουν αποδείξει τις δυνατότητές τους στον τομέα της διαχείρισης συναγερμών και της έγκαιρης και αποτελεσματικής ροής των πληροφοριών· πάνω απ᾽ όλα έχουν αναπτύξει αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των αρμοδίων αρχών.

4.2. Ενοποίηση των συστημάτων έκτακτης ανάγκης που διαχειρίζεται η Επιτροπή

Οι πληροφορίες για επικείμενη ή εξελισσόμενη επίθεση/καταστροφή μπορούν να φθάσουν στην Επιτροπή μέσω κάποιου από τα συστήματα RAS που διαθέτει. Επειδή οι συναγερμοί κοινοποιούνται συχνά μέσω πολλών σημείων εισόδου, η Επιτροπή οφείλει να διασφαλίσει ότι πάραυτα όλες οι υπηρεσίες της και οι αρμόδιες εθνικές αρχές έχουν λάβει τις σχετικές πληροφορίες. Ορισμένες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης ενδέχεται να είναι τόσο σοβαρές και ο κίνδυνος να εξελιχθούν σε σοβαρή κρίση τόσο μεγάλος ώστε να είναι απαραίτητος ο γενικός συντονισμός μεταξύ όλων των πολιτικών της ΕΕ. Η συνεργασία και ο συντονισμός μεταξύ όλων των σχετικών συστημάτων ταχέως συναγερμού (περιλαμβανομένου δικτύου υπηρεσιών επιβολής του νόμου και δικτύου υποδομών κρίσιμης σημασίας) έχουν ουσιαστική σημασία σε περίπτωση μείζονος τρομοκρατικής επίθεσης ή καταστροφής.

Η Επιτροπή, ενισχύοντας τη συμβολή της στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας, θα δημιουργήσει ένα ασφαλές γενικό σύστημα ταχέως συναγερμού (ARGUS) που θα συνδέει όλα τα ειδικευμένα συστήματα για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που απαιτούν την ανάληψη δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Θα δημιουργηθεί ένα νέο κεντρικό σημείο εισόδου που θα βασιστεί στις υπάρχουσες διαθέσιμες δομές σε επίπεδο Επιτροπής. Το νέο σύστημα θα λαμβάνει υπόψη τα επιμέρους χαρακτηριστικά, αρμοδιότητες και τεχνογνωσία των ατομικών και ειδικευμένων συστημάτων τα οποία θα συνεχίσουν να ασκούν τις τρέχουσες αρμοδιότητές τους. Επειδή δεν είναι πάντα σαφές κατά την αρχική φάση ενός συμβάντος (π.χ. έκρηξη) εάν πρόκειται για ατύχημα ή τρομοκρατική πράξη, το πεδίο του εν λόγω συστήματος δεν θα περιοριστεί αυστηρά στις τρομοκρατικές επιθέσεις αλλά θα περιλάβει όλα κέντρα διαχείρισης κρίσεων και τους μηχανισμούς ταχείας αντίδρασης που έχουν ως στόχο την εγγύηση της ασφάλειας.

Εκτός από την ίδρυση του ARGUS, θα συσταθεί στην Επιτροπή κεντρικό κέντρο κρίσεων στο οποίο θα συμμετέχουν αντιπρόσωποι όλων των αρμοδίων υπηρεσιών της Επιτροπής σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Το κέντρο αυτό κρίσεων θα συντονίζει τις προσπάθειες κατά τρόπο ώστε να αξιολογούνται οι καλύτερες επιλογές που μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή για την ανάληψη δράσης και να αποφασίζονται τα κατάλληλα μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης. Η θέσπιση ενός συνολικού συστήματος αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σε επίπεδο ΕΕ απαιτεί μια ενιαία προσέγγιση της ανάλυσης των κινδύνων για κάθε βαθμό κινδύνου (αξιολογήσεις, επίπεδα ασφάλειας, ενέργειες αντίδρασης κλπ.). Πρέπει συνεπώς να αναπτυχθεί ένα σύστημα ανάλυσης κινδύνων για την ασφάλεια που θα επιτρέψει να ληφθούν συμπληρωματικά μέτρα ασφάλειας σε γενικό επίπεδο, και όπου χρειάζεται, να γίνεται χρήση ειδικών μέτρων. Τα κράτη μέλη που δεν επιθυμούν να εφαρμόσουν ένα συγκεκριμένο μέτρο θα έχουν τη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν μια απειλή με εναλλακτικά μέτρα ασφάλειας.

4.3. Δίκτυο επιβολής του νόμου σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο μόνος συνδετικός κρίκος που λείπει από τα τρέχοντα συστήματα RAS των οποίων η διαχείριση γίνεται στο επίπεδο της ΕΕ είναι ένα σύστημα συναγερμού που να αφορά τη δημόσια τάξη και ασφάλεια σε σχέση με την προετοιμασία ή την αντίδραση σε κρίσεις στις οποίες συμμετέχουν οι υπηρεσίες επιβολής του νόμου. Η αντιμετώπιση τρομοκρατικών επιθέσεων απαιτεί τη συμμετοχή των παραδοσιακών υπηρεσιών επιβολής του νόμου σε συνδυασμό με τα τρέχοντα συστήματα. Θα συσταθεί ένα ευρωπαϊκό δίκτυο επιβολής του νόμου (LEN) και η διαχείρισή του θα ασκείται από τη EUROPOL. Προβλέπεται να τεθεί σε λειτουργία το 2005. Θα αποτελείται από δίκτυο πολλαπλής πρόσβασης που θα λειτουργεί σε 24ωρη βάση, επτά ημέρες την εβδομάδα, και θα εξυπηρετεί ιδίως τις δυνάμεις επιβολής του νόμου στην ΕΕ, μέσω των σημερινών ασφαλών καναλιών επικοινωνίας του δικτύου της Europol. Το ARGUS θα αποτελέσει το αντικείμενο κοινοποίησης ενώ το LEN θα τεθεί σε εφαρμογή από τις εθνικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου με αποδέκτη την Europol και αντίστροφα. Η Europol θα διαθέσει ένα επιχειρησιακό κέντρο που θα λειτουργήσει ως κέντρο επικοινωνιών και έναν αξιωματικό της Europol που θα είναι διαθέσιμος σε 24ωρη βάση επτά ημέρες την εβδομάδα. Ο υπεύθυνος αξιωματικός της Europol ενδέχεται να ενεργεί ως σύνδεσμος με τους αξιωματικούς συνδέσμου της Europol στα εθνικά της γραφεία. Στα πλαίσια του LEN θα απαιτηθεί η έκδοση επιχειρησιακών κατευθυντήριων γραμμών για το χειρισμό των συναγερμών του δικτύου των υπηρεσιών επιβολής του νόμου της Europol και θα πρέπει να εγκριθούν οι παράμετροι και τα κριτήρια κοινοποίησης και ταξινόμησης των συμβάντων. Τα κράτη μέλη πρέπει να ορίσουν ένα υπεύθυνο σημείο επαφής εξουσιοδοτημένο να κηρύξει/λάβει συναγερμούς και να αναλάβει περαιτέρω δράση όπου χρειαστεί.

4.4. Δίκτυο συναγερμού για τις υποδομές κρίσιμης σημασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση «Προστασία των υποδομών κρίσιμης σημασίας κατά την καταπολέμηση της τρομοκρατίας», η Επιτροπή θα καταρτίσει το αργότερο μέχρι τα τέλη του 2005 ευρωπαϊκό πρόγραμμα προστασίας των υποδομών κρίσιμης σημασίας. Η Επιτροπή εκτιμά ότι πρέπει να συσταθεί δίκτυο συναγερμού για τις υποδομές κρίσιμης σημασίας (CIWIN). Το ARGUS πρέπει να συνδέεται με το CIWIN κατά τον ίδιο τρόπο που συνδέεται με τα υπόλοιπα RAS.

TECHNICAL ANNEXES

ANNEX 1

1. MULTI-SECTOR RESPONSE FOR HEALTH PROTECTION

Chemical, biological, radiological and nuclear terrorism has direct consequences not only for people, but also for the environment, the food chain and for property. Preventing terrorist acts and mitigating their consequences requires a mobilisation of actors and resources in many sectors other than health. Of major importance to health security are the measures and actions in food, animal, plant and water safety.

1.1. Food safety

The EU has a broad body of legislation which covers primary production of agricultural products and industrial production of processed food. This legislative body provides different means to respond to situations in specific sectors. The measures that would be taken in response to a terrorist act in the food sector are not fundamentally different from those adopted by the EU in response to accidents in the recent past. The aspect of the fight against bio terrorism that needs developing is the organisation of upstream information, investigation and information-gathering within the territory of the EU and third countries as well as an improved cooperation between authorities and those working in the food chain and their education.

1.2. Animal safety

Many EU regulations exist in the area of animal safety. In response to animal health emergencies, the Commission will adopt urgent safeguard measures to supplement existing regulations. The Commission manages a bank of about 40 million doses of various antigens of the foot-and-mouth disease virus for the rapid formulation of vaccines. There is on-going reinforcement of banks of vaccines against foot-and-mouth, classical swine fever, avian influenza and bluetongue. Imports are subject to strict controls at the EU borders.

1.3. Plant safety

Structures specifically intended to prevent the abuse of plant protection products, which sample, analyse and inspect randomly and at regular intervals, are already in place in the EU. Phytosanitary laboratories exist in all Member States. Strict notification requirements are enforced and inspections are carried out in third countries for plants intended for planting and for specified plant products. A system is also in place for temporary safeguard measures in the case of an imminent danger of introduction or spread of harmful organisms.

1.4. Water safety

As regards water safety, EU laws on the quality of drinking water and on the quality of surface waters used for drinking water abstraction are been reviewed to check whether they sufficiently cover the requirements for constant monitoring of drinking water and other appropriate monitoring and early warning systems. Multi-barrier systems, the use of appropriate markers at key points and the introduction of and adherence to the HACCP system by suppliers are being promoted in the context of the programme on health security to enhance safety and confidence in early detection of infective agents and toxicants.

ANNEX 2

1. ACTIONS IN OTHER FIELDS

1.1. Enhancing the protection of the external border with regard to the movement of goods

As the EU is a Customs Union, the protection of the Internal Market relies exclusively on the mechanisms in place at the external border and their efficient application.

The fight against terrorism or any other external threat relies on the capacity of the national customs authorities to block entry at the border of all goods that could present a danger to the EU while not hampering legitimate trade. With this in mind the Commission presented a Communication to the Council on the role of customs in the integrated management of the external border (COM(2003) 452).

Questions such as a common approach to risks or guaranteeing an appropriate level of human resources and equipment are examined in this Communication and further action in this area both by the Commission and the Member States is under consideration.

At the same time, agreement between the Community and the United States in the framework of their "Container Security Initiative" has been achieved. Bilateral negotiations on its implementation are continuing.

1.2. Export control lists

The EU has a compulsory regime for the control of exports of dual-use items and technology which contains lists of radiological, nuclear, biological and chemical agents etc. for which strict provisions linked to international non-proliferation regimes and export control arrangements apply. In the area of exports of dual use technologies (civil technologies which can be used for military purposes in particular for production or delivery of Weapons of Mass Destruction), "the responsibilities of exporters of dual use items as defined in Regulation 1334/2000 (legal and natural persons) in ensuring that exports of dual use technologies does not contribute to the development of Weapons of Mass Destruction by terrorists are extremely important. It is increasingly recognised that regular dialogue between exporters and national authorities and regular information and awareness raising by national authorities vis-à-vis their dual use suppliers are a prerequisite for the efficient implementation of Regulation 1334/2000.

At EU level, a working group established by the article 18 of the Regulation 1334/2000 has met regularly and facilitated interaction between EU Member States' authorities responsible for issuing export licenses of dual use items and exporters. However, the Commission is conscious that this dialogue can be improved and has started to consider options for such improvement which have been shared with UNICE at the highest levels as a follow up to the Thessaloniki Action plan against the proliferation of WMD (which includes a number of actions aiming at strengthening the community export control regime and at making the EU a leading player in the international export control regimes).

Concerns over the adverse impact of controls on public health activities, such as barriers for and delays in the transport of agents, samples, reagents and specimens for tests and comparisons, persist among national public health agencies and laboratories. Commission services have raised the attention of the EU Member States in 2002 on the risks that delays arising from the implementation of national- (EC) export control legislations in a number of important suppliers of relevant dual-use biological technologies (EU and non EU such as USA, Japan, Australia, Canada) might create in case of a public health crisis whose solution would imply quick international cooperation and move of sensitive dual use items across international borders.

The Commission has made a number of proposals for follow up regarding the strengthening of the community export control regime in the enlarged EU. In particular the Commission has drawn the attention of the EU Member States and of key third countries to the risks that non membership of new EU Member States in export control regimes such as Missile Technology Control Regime and Wassenaar Arrangement present in terms of weakening of the international export control regimes and for the very functioning of the Community export control regime due to the single market for dual-use items. The Commission has coordinated the Task Force in charge of the Peer Reveiws of Member States' application of Regulation 1334/2000 in conformity with the Thessaloniki Action Plan. Drawing on the peer review visits which are now finished, the Task Force will present a report to the WP Dual Use with suggestions for follow-up which should be of interest not only to the export control licensing officers of the EU but also to all the EU actors involved in the fight against terrorists getting access to dual use technologies in the EU.

Resolution 1540 of the UN Security Council which calls for all States to adopt measures to ensure that terrorists do not access relevant dual use technologies contains important provisions regarding controls of exports of dual use items. The Commission is contributing to the work carried out in the UN Committee 1540 established to monitor the implementation of this Resolution. The Commission has prepared its contribution on the aspects of the implementation of the Resolution which is of EC competence and it has been agreed that all Member States will mention it in their national report to the UN committee in charge of Resolution 1540.

1.3. The EU Solidarity Fund

Bearing in mind the significant costs involved after a major terrorist attack or natural disaster there exist a need to alleviate the financial consequences for those affected by it. The Commission is currently reviewing the possibility of a common approach to emergency situations through a revised EU solidarity fund (in addition to national compensation schemes) with the objective to provide financial aid to cope with emergency situations in the aftermath of an unforeseen crisis (COM(2004) 487). Such an instrument would provide funding to give support to victims of terrorism as well as to alleviate the effects of other natural and/or man-made disasters or public health crises.

Support to the victims and their families as well as contributions to rehabilitations efforts must be an integral part of the response to terrorist attacks in a society bound by solidarity. The Commission is currently working on different aspects of this response and implementing a pilot project agreed upon by the Parliament to support the financing of projects intended to help the victims to recover and to raise awareness of the public against terrorist threat.

1.4. Research and technology development

Following the different requests from the Parliament and the Council, the Commission has started a Preparatory Action entitled "Enhancement of the European industrial potential in the field of Security research 2004-2006", with a view to contributing to the improvement of the European citizens' security and to reinforce European technological and industrial potential in this area. This Preparatory Action covers the period 2004-2006 and addresses five main areas, including the protection against terrorism.

A Group of Personalities (GoP) was established in 2003 and tasked to propose key orientations, principles and priorities for a future European Security Research Programme (ESRP). The GoP report describes the essential elements of a **"**European Security Research Programme" (ESRP) and its contribution to address the new security challenges of a changing world. Its main recommendations include:

- The establishment of an ESRP, from 2007 onwards, with funding of at least 1 billion Euros per year, additional to currently existing resources,

- The creation of a **"**European Security Research Advisory Board" to define strategic lines of action, user involvement, implementation mechanisms and a strategic agenda for the ESRP,

As a follow-up, the Commission adopted on 7 September 2004 a Communication entitled "Security Research: The Next Steps" (COM(2004) 353) to initiate a debate with the Council and the Parliament. It subscribes to the main thrust of the report and indicates steps to be taken to progress the activity:

- Consultation and cooperation with stakeholders, especially via the "European Security Research Advisory Board" to be established in 2004.

- Development of an ESRP, to become, from 2007, a specific programme within the 7th Framework Programme of Community Research.

- Ensuring an effective institutional setting, taking into account Common Foreign and Security Policy and European Security and Defence Policy and other relevant Community policies (e.g. fight against terrorism including bio-terrorism, cross border control, transport, environment,…), and developing cooperation and synergies with the European Defence Agency.

- Establishing a governance structure responding to the needs of security research work in terms of contract, participation and funding.

In fields directly related to biological and chemical terrorism, the 6th Framework Programme's Scientific Support to Policies activities covers "Civil protection (including biosecurity and protection against risks arising from terrorist attack) and crisis management". Research is currently ongoing on biological agents, risk assessment, crop bioterrorism and modelling the propagation of bioterrorist agents. The Commission can also call upon the advice of the EU Research Group on Countering the Effects of Biological and Chemical Terrorism, encompassing experts from the Member States was established as a follow up to the Research Council of 31 October 2001.

The Commission has developed real time systems for emergency management (e.g. to help emergency response in transport accidents involving dangerous substances). Similar systems could be developed as early warning to address deliberate attacks in the areas of civil protection and health security. The Commission will further work on the establishment of a European level threat assessment methodology.

Improved surveillance on disease monitoring could be supported by the Commission's Joint Research Centre through the development of real-time monitoring networks, integrating normalised instrumentation (e.g. on capture systems for biological vectors) and sensors, remote sensing data, and meteorological data, which then feed into models that can provide alerts in the case of an outbreak, predict the spreading of diseases and be used to take preventive actions. In addition to disease monitoring, other vulnerabilities in the food chain can be reduced by improved traceability systems (e.g. in the cold chain, in feedstock and in food products), where the Commission can use its expertise developed in animal and meat traceability.

In addition, the Commission's services has substantial experience in the analysis of lessons learned concerning the management of past industrial and natural disasters, it can expand on this experience to collate and analyse data concerned with deliberate attacks on installations. The information could be conveyed to national civil protection agencies thereby contributing to the development of appropriate prevention, preparedness and response measures to address deliberate terrorist threats.

Further improvement and validation of Commission and external dispersion models of radioactive substances for the consequence modelling of various types of scenarios including 'dirty bomb explosions' will be supported by the Commission's Joint Research Centre. Other improvements include extending the geographic coverage of existing dispersion models to the entire EU territory, and integration of existing dispersions models within Commission interactive impact analysis map-based tools to provide the dispersion models with additional functionality in order to improve their scenario and impact analysis functionalities (such as estimating affected population and critical infra-structures within the vicinity of the incident). Development of statistical techniques will improve the Commission's early warning rapid alert system on outbreaks of communicable diseases by further studying bio-terror related incidents and outbreaks at large.

1.5. The Commission's internal rules of procedure for crises

On 5 March 2003 the Commission adopted a Decision[1] amending its internal Rules of Procedure for crises which directly affect the safety, operation and integrity pf the Commission in terms of persons, buildings and information. In this regard on 26 March the Commission adopted a second Decision[2] on security in crisis situations which institute operational procedures for a new crisis management structure.

---

1 Minutes of the 1603rd meeting of the Commission of 5 March 2003, point No 9: doc. No C(2003) 744/2.

2 Written procedure No E/479/2003: document No C(2003) 972 of 21 March 2003.